

Groen en Heem Actueel

Nr.3, september 2023

Nieuwsbrief van de vereniging Groen en Heem Valkenswaard e.o. betrokken bij onze natuur en cultuurhistorie!

Correspondentieadres

Groen en Heem Valkenswaard e.o., Postbus 567, 5550 AN Valkenswaard
+31-(0)40-22 60 010, info@groen-heemvalkenswaard.nl

Redactie

Bas Verbeek, (eindredactie en lay-out)
Lambert de Brouwer en Ton Zwerts (redactieleden)

Agenda

Wist u dat...

... de jaarvergadering op maandag 4 september op het programma stond;
... dat het bestuur wat wil rechtzetten;
... vleermuizen ook beschermd moeten worden bij spouwmuurisolatie;
... onbegrijpelijk is dat de gemeente Valkenswaard vindt dat maatregelen voor schone lucht in Valkenswaard niet nodig zijn;
... overheden hun zorgplicht voor natuur en milieu bij evenementen vaak niet serieus nemen;
... en dat we op zaterdag 16 september onze wandelschoenen hebben aangetrokken voor een vogelexcursie rondom de Drie Bruggen en oude visvijvers.

Van het Bestuur

Algemene Leden Vergadering 2023

Terugblik op de Algemene ledenvergadering op maandag 4 september 2023 In het oude café “de Oranjeboom” aan de Westerhovenseweg in Dommelen.

Eerst even dit: in Corona-tijd is de ALV noodgedwongen verplaatst van maart/april naar september. Dit jaar was er geen Corona meer, maar was het door omstandigheden onmogelijk voor het bestuur om de ALV in maart/april te organiseren. Dus vandaar weer in september. De ALV van 2024 zal weer zoals het hoort in de eerste helft van het jaar zijn.

De vergadering had dit jaar een iets ander verloop dan de vorige vergaderingen. De gastspreker die we uitgenodigd hadden wilde graag vroeg op de avond en dus begonnen we om 19.45 uur met de lezing. Peter Bleijs hield een lezing over biodiversiteit. Het ging over wat biodiversiteit is. Over het belang ervan en over hoe het ons leven kan en zou moeten beïnvloeden.

Na de lezing was er een korte pauze waarna de jaarvergadering van start ging. Het jaarverslag van 2022 werd besproken en daarbij werden een aantal lopende dossiers kort toegelicht. Daarna kwam de financiële verantwoording van het bestuur aan de leden. De meest in het oog springende agendapunten waren het royeren van leden die al 3 jaar geen contributie hebben voldaan en de voorgenomen wijziging van de statuten, (waarover in dit bulletin meer). De conceptstatuten waren vooraf aan alle leden toegestuurd. Omdat er geen tweederde deel van alle leden aanwezig was, en omdat het bespreken van de wijzigingen nog al wat tijd

kostte is een tweede ALV uitgeschreven waarin de statuten vastgesteld konden worden met de op die vergadering dan aanwezige leden. Dit alles volgens de statuten die nu nog gelden: art 16 lid 4. Die tweede ALV heeft op 11 september plaatsgevonden en, na veel discussie, is er een voor vrijwel iedereen aanvaardbare tekst uitgekomen.

Voorstel tot statutenwijziging

Het bestuur heeft besloten over te gaan tot statutenwijziging vanwege het feit dat we te maken kregen met overheden van omliggende gemeenten die van mening waren dat onze vereniging niet zou kunnen opkomen voor natuur, milieu- en erfgoedbelangen in bijvoorbeeld Waalre, Bergeijk, Cranendonck enz. We werden dan als niet-belanghebbend “weggezet”, omdat naar de mening van de betreffende gemeente uit onze feitelijke werkzaamheden niet of onvoldoende bleek dat onze aandacht ook daadwerkelijk uitgaat naar omliggende gemeenten van Valkenswaard. Op zich klinkklare nonsens waar een rechter ook niet snel in zal meegaan. Desalniettemin vonden we het nodig om toch maar onze statuten aan te passen.

In een Algemene Ledenvergadering zijn de voorgestelde wijzigingen goedgekeurd. Zo is de naam gewijzigd in Groen en Heem, de doelstellingen en de beschreven feitelijke werkzaamheden zijn aangevuld en het werkgebied omvat nu, naast Valkenswaard, ook de omliggende gemeenten.

De statutenwijziging verloopt via de notaris waarbij er ook een toetsing plaatsvindt of de statuten voldoen aan de bepalingen van de Wet toezicht en bestuur rechtspersonen, die op 1 juli 2021 in werking is getreden.

Oproep (actieve) leden uit Bergeijk, Waalre, Heeze-Leende en Cranendonck

Regelmatig worden we geconfronteerd met initiatieven/ontwikkelingen die nadelig kunnen zijn voor natuur, milieu en erfgoed in de gemeenten Heeze-Leende, Cranendonck, Waalre en Bergeijk. We ontvangen deze signalen van leden van onze vereniging uit de

genoemde gemeenten. Zelf proberen we deze ontwikkelingen uiteraard ook te volgen maar helaas kunnen we niet alles overzien vanwege een toch beperkte capaciteit aan menskracht.

We zijn dan ook op zoek naar nieuwe leden die ons daarbij (actief) willen helpen. Indien u daarvoor belangstelling hebt stuur dan een mail aan info@groen-heemvalkenswaard.nl

Bestuursleden aan het woord

Het bestuur wil wat rechtzetten.....

Op de ALV van 5 september 2022, dus al meer dan een jaar geleden, hebben we het gehad over de omvangrijke geldbedragen die de gemeente ons verschuldigd was vanwege te betalen dwangsommen. Deze dwangsommen waren het gevolg van uitspraken van de rechter omdat de gemeente (vaak bij bepaalde dossiers) veel te laat een besluit neemt en of gedwongen moet worden om een besluit te nemen. Er gelden wettelijke termijnen waarbinnen de gemeente een besluit moet nemen. Daarom legt de rechter dan een last onder dwangsom op om de gemeente te dwingen een besluit te nemen.

Tijdens de ALV van 2022 ging het over de vraag hoe we die geldbedragen op een verantwoorde wijze zouden kunnen besteden, rekening houdend uiteraard met de doelstellingen van de vereniging. Overigens hebben we de gemeenteraad per brief op de hoogte gesteld. Per slot van rekening betreft het gemeenschapsgelden.

Dhr. Cis van Vleuten kwam met het voorstel om een aparte stichting op te zetten die gelden zou kunnen besteden ter ondersteuning van of ter behoud van waardevolle of monumentale bomen.

Dit voorstel is binnen het bestuur besproken en het besluit is met Cis van Vleuten gecommuniceerd. Omdat het voorstel gedaan is tijdens de ALV hadden we de uitkomst van de discussie in het bestuur natuurlijk ook aan de leden kenbaar moeten maken. Dat hebben

Contributie

Leden die de contributie voor 2023 ad € 10,- nog niet hebben overgemaakt kunnen dit doen op banknummer **NL17TRIO0391081616**, ten name van Groen en Heem Valkenswaard e.o.

we verzuimd en willen dat via deze mededeling in het bulletin rechtzetten.

Het bestuur heeft, na meerdere besprekingen erover besloten het voorstel **niet** over te nemen.

Het voorstel kende voordelen, het ten goede laten komen van de bescherming en behoud van bomen is zeker een verantwoorde besteding van gelden. Er kleven uiteraard ook nadelen aan het voorstel, zoals het hebben van twee juridische entiteiten, namelijk een vereniging en een stichting met de nodige organisatorische gevolgen. Denk aan controle en invloed van de gelden op de financiële middelen van zowel vereniging en stichting, de administratie rondom bestedingen en monitoring van de gelden, het opstellen van statuten, de bemensing, etc.

Voor het bestuur gaven de nadelen uiteindelijk de doorslag. Gezien de hoeveelheid lopende dossiers ontstaat de noodzaak om als vereniging onderzoeksbureaus in te zetten voor het uitvoeren van contra-analyses van onderzoeken die zijn opgesteld in het kader van omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen.

Daarnaast denken we aan schenkingen aan maatschappelijke organisaties waarvan de activiteiten passen binnen de doelstellingen van Groen en Heem.

De lucht in Valkenswaard is schoon genoeg; geen raadsmeerderheid voor aansluiting bij het (landelijke) Schone Lucht Akkoord.

Wanneer u de vergaderingen van de gemeenteraad volgt, komt u ooit merkwaardige zaken tegen. Zoals kort voor het reces in juli de motie over het Schone Lucht Akkoord (SLA).

Tot tweemaal toe pogde de grootste fractie in de raad (H&G) onze gemeente te laten aansluiten bij dit landelijke akkoord. Al veel gemeenten gingen ons voor. Het akkoord is bedoeld om elkaar te ondersteunen om schonere lucht te krijgen. En dat is in Nederland hard nodig want we scoren niet al te best in Europa met onze luchtkwaliteit.

Wethouder (R. Peijnenburg) raakte het voorstel de eerste keer al dodelijk door te zeggen dat dit akkoord voor Valkenswaard overbodig is omdat wij al veel doen aan schone lucht. Er was zelfs een raadslid dat toevoegde dat Valkenswaard een stuk schonere lucht had gekregen sinds de nieuwe N69 er lag.....

Dat raadslid weet blijkbaar niet dat Dommelen ook bij Valkenswaard hoort en dat daar nu veel bewoners met de gebakken peren zitten; fijnstof en geluidsoverlast.

De kersverse fractievoorzitter Stefanie v.d. Berg hield een gloedvol betoog om de raad te overtuigen met argumenten waarom aansluiting toch een goede zaak zou zijn (ondersteuning, uitwisseling, subsidies voor specifieke projecten enz.) maar het mocht niet baten. Behalve de indieners stemde nog een raadslid mee in. Motie verworpen.

Onbegrijpelijk zeker als je zegt altijd te handelen in het voordeel en belang van je inwoners. Kijk naar de cijfers en je weet dat er in Valkenswaard nog veel te doen valt aan de verbetering van de luchtkwaliteit. Deze verwerping is dus een gemiste kans, jammer!

Susanne Peeters

Vleermuizen in de hoofdrol bij de Raad van State.

Woensdag 2 augustus jl. deed de Raad van State, de hoogste rechter in Nederland, een bijzondere uitspraak. En de vleermuis speelde daarin de hoofdrol.

Wat is er aan de hand?

Een bedrijf uit Best dat spouwmuren isoleert, is in conflict met de omgevingsdienst van de provincie Utrecht. Het bedrijf had met een camera-inspectie de spouwmuren gecontroleerd op vleermuizen.

Zo beeldde Kamagurka dit uit in de NRC van 3 augustus

De omgevingsdienst was het daar mee oneens en had het bedrijf een dwangsom opgelegd. Daarop stapte het bedrijf naar de Raad van State. De hoogste rechter heeft nu bepaald dat enkel met de camera in de spouwmuren kijken niet voldoende is. Vleermuizen kunnen zich op allerlei plekjes in de spouwmuren ophouden waar de camera hen niet ziet. Met zijn werkwijze overtrad het bedrijf de Wet Natuurbescherming. Voortaan moet een ecooloog met een quickscan kijken naar sporen van vleermuizen en als hij die vindt, dient er een jaar lang een uitgebreid onderzoek plaats te hebben om aan te tonen of er nog steeds vleermuizen zitten. Wordt dat niet aangetoond dan pas krijgt men een ontheffing,

Dit is een uitspraak met verstrekkende gevolgen voor alle huiseigenaren die willen isoleren. En isoleren willen we in het kader van de energietransitie.

De rechter gaf wel een richting aan om dit probleem op te lossen: i.p.v. dat iedere particulier dit kostbare onderzoek zelf moet laten uitvoeren, kan de gemeente dit collectief voor wijken uit laten voeren, een zgn. soortenmanagementplan. Als daarbij alles in orde is, kan de ontheffing ook collectief worden verleend. Deze werkwijze wordt b.v. al in de provincie Overijssel gebezigd.

De uitspraak van de Raad van State heeft dus grote en goede gevolgen voor een klein diertje dat erg nuttig is voor ons; hij vangt heel wat vliegjes en insecten op zijn nachtelijke fourageertochten. En deze uitspraak helpt ook meteen de gierzwaluwen en de mussen die op allerlei plekken aan en in onze huizen bivakkeren.

Een uitspraak waar Den Haag niet van staat te juichen maar die wel tot gevolg heeft dat we steeds meer en bewuster moeten nadenken als we ingrijpen in onze omgeving zelfs dus in het eigen huis. Want ook dat deel je blijkbaar met aardige medebewoners die gelukkig ook hun rechten hebben en de weg naar de rechter hebben gevonden.

Mogelijk speelt deze uitspraak ook een rol voor eventuele vleermuizen in de boerderij op Centiemhof 24. Dat is het perceel waar een projectontwikkelaar de sprekende boerderij wil slopen om hier 8 woningen te bouwen. Toen onlangs een plaatselijke vleermuizen-onderzoeker van naam en faam het gebouw wilde bekijken, is er onenigheid ontstaan over het feit of deze persoon wel op het grondstuk mocht komen...

Groen en Heem is uitermate benieuwd wat hij heeft kunnen constateren. Vleermuizen lijken zeer aannemelijk te zijn in die omgeving. En hier gaat het niet om isoleren maar om onherroepelijke sloop.

We wachten het af.

Susanne Peeters

Serieuze zorgplicht: geen evenementen zonder goede onderzoeken

Steeds vaker worden er evenementen georganiseerd die belastend zijn voor de omgeving. Ze veroorzaken hinder voor de omgeving en schade voor de natuur. Overheden moeten zich bewust zijn van hun zorgplicht en geen evenementen toestaan zonder zorgvuldige onderzoeken en benodigde toestemmingen en vergunningen. Vereniging Groen en Heem heeft samen met de BMF actie ondernomen tegen zowel een motorcrosswedstrijd als een evenement offroad met 4x4 terreinwagens door natuurgebieden.

De gemeente Bergeijk had een evenementenvergunning verleend om in oktober a.s. een Nederlands Kampioenschap Enduro motorcrosswedstrijd te mogen organiseren. Enduro is een wedstrijdsport waarbij zo'n 300 crossmotoren een vooraf uitgestippelde route rijden over onverharde wegen, bouwlanden en door het bos. Dit is schadelijk voor natuurwaarden en beschermde diersoorten in diverse (stille) natuurgebieden van zowel het Natuur Netwerk Brabant als Natura 2000. De vereniging Groen en Heem Valkenswaard maakte bezwaar maar werd als niet belanghebbend "buiten spel gezet" door het gemeentebestuur. Samen met de BMF is er vervolgens een preventief handhavingsverzoek ingediend bij zowel de gemeente vanwege strijdigheid met het bestemmingsplan als bij de provincie vanwege overtredingen van de Wet natuurbescherming.

De provincie kondigde vervolgens het voornemen aan om een preventieve last onder dwangsom op te leggen van 60.000 euro, indien het evenement doorgang zou vinden. De organisator heeft toen besloten

het evenement niet meer te organiseren waarna de gemeente de verleende evenementenvergunning heeft ingetrokken.

Ook in de gemeente Cranendonck zou in oktober een evenement worden georganiseerd waaraan enkele honderden 4x4- terreinwagens door natuurgebieden zouden gaan crossen. Ook hiervoor is een preventief handnavingsverzoek ingediend waarop de organisatie besloot om het evenement te annuleren. Na onderzoeken bleek ook dit evenement door natuurgebieden niet haalbaar.

Het blijkt steeds weer opnieuw dat het noodzakelijk is om er voor te zorgen dat lokale overheden hun zorgplicht voor natuur en milieu serieus gaan nemen en dit soort evenementen pas toestaat op basis van deugdelijke en zorgvuldige onderzoeken.

Eurocircuit; stand van zaken nieuw bestemmingsplan.

Vanaf begin mei jl. is het ontwerp-bestemmingsplan Eurocircuit gereed. Het lag ter inzage. Daarna volgde de periode dat zienswijzen kunnen worden ingediend. Dat is inmiddels ook gebeurd; er zijn er 29 ingediend. Deze worden allemaal bestudeerd en beantwoord door de gemeente. We zullen die antwoorden over enige tijd kunnen lezen in de "Nota van zienswijzen" die de gemeenteraad krijgt aangeboden bij de raadsstukken over het Eurocircuit. Veel particulieren kunnen een zienswijze hebben ingediend ook uw organisatie Groen en Heem heeft dat gedaan.

We vinden dat het bestemmingsplan zeker niet voldoende en afdoende heikele zaken heeft geregeld om het Eurocircuit voor de komende tien jaar stevig en stabiel voort te zetten. In andere woorden: o.i. zijn de conflictueuze zaken uit het verleden niet toekomstbestendig in het nieuwe plan neergezet. Dat is jammer want dan zou de onvrede en het gedoe rondom het circuit weer niet voorbij zijn terwijl we allemaal een circuit willen dat er is, er mag zijn maar wel voldoet aan de regels.

Ja en dan gaat de M.E.R. een rol spelen. De beide betrokken gemeenten, Valkenswaard en Bergeijk, hebben om een Milieu Effect Rapportage gevraagd en deze is intussen gereed. Dan gaat de zgn. Toetsingscommissie aan het werk en toetst de MER.

En wat blijkt? De toetsingscommissie spuwt a.h.w. kritiek op de MER. Op vijf belangrijke punten, geluid, verkeer, parkeren, natuur en stikstof, acht de commissie de rapportage onvoldoende. Er zal opnieuw onderzoek moeten plaatshebben over alle vijf deze items. Dat is geen sinecure om het maar eens netjes te zeggen. Verscheidene onderzoeken opnieuw en uitgebreider laten doen, naar andere gegevens zoeken dan nu (niet) is gebeurd ... er is dus veel werk aan de winkel. En lukt het dan wel voldoende is de grote vraag.

De verwachting dat dit plan reeds in september aan de raad kon worden voorgelegd, is volkomen onrealistisch gebleken. Daarna noemde men november maar wij denken dat zulks onhaalbaar is gezien het vele huiswerk dat nu voorligt.

En in de tussentijd mag er weer gecrosst worden met het zgn. "zicht op legalisatie". Je kunt je afvragen of dat zicht wel zo realistisch nog is nu er weer gespijkerd moet worden aan het plan. Want hoe repareer je echt fundamentele fouten in het plan zoals intern salderen stikstof wat niet kan in de huidige situatie, bestemming bosgebied wijzigen door het etiket te verwisselen voor een ander etiket, door als een struisvogel de kop in het zand te steken om vooral maar niet te zien hoe slecht de Natura 2000 rond het circuit er aan toe is, enz enz.

Nogmaals, hoe luchtig ook de reactie van het college in het E.D. was op 8 augustus, het is geen sinecure om dit voor elkaar te boksen zodat het ook echt klopt.

Groen en Heem wacht af en blijft alert op verdere ontwikkelingen in dit bestemmingsplan en zal handelen waar nodig in onze overtuiging.

Wordt vervolgd.

Susanne Peeters

Nieuws en actualiteiten

Valkenswaard scoort goed op lijst van groenste gemeenten

De gemeente Valkenswaard heeft een mooi plekje op de ranglijst van Nederlandse gemeenten als het gaat om de hoeveelheid groen op hun grondgebied.

Uitgedrukt in een percentage van de totale oppervlakte, scoort de gemeente een indrukwekkende 50,1 procent aan oppervlakte aan groen per buurt (groen + boom, exclusief agrarisch). Deze indicator vergelijkt het percentage groen van gemeente Valkenswaard met het gemiddelde in Nederland en laat zien dat de gemeente opvallend groen is in vergelijking met andere gemeenten.

Er staan nog 77 gemeenten hoger dan gemeente Valkenswaard op de ranglijst. Dat is knap, aangezien Nederland 342 gemeente telt sinds 1 januari 2023.

[Bron: Valkenswaard 24 30-07-2023](#)

Zandpaden onderzoek: de natuurwaarden van onverharde paden

In het buitengebied in Brabant vind je veel onverharde wegen om over te wandelen, te paardrijden en te fietsen. Niet alleen wij maken hier graag gebruik van. Onverharde wegen worden door verschillende soorten vogels, dagvlinders, sprinkhanen, wilde bijen, wespen en loopkevers gebruikt als verblijf en om eten en drinken te zoeken. Maar de laatste jaren worden veel van deze onverharde paden (half) verhard. Daarom heeft stagiair Teun Nelemans onderzoek gedaan naar de natuurwaarden van onverharde paden.

Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met Brabants Landschap en de gemeenten waarin het onderzoek heeft plaatsgevonden: Deurne, Asten en Someren. Er is gekozen voor deze locaties omdat in deze gemeenten veel (en veel verschillende) onverharde paden aanwezig zijn. Daarbij is juist hier veel druk vanuit de omgeving om onverharde paden te verharderen met asfalt of half te verharderen met puin.

Op de onverharde paden werd voor een aantal soorten insecten en vogels onderzocht of ze er voorkomen. Gemiddeld zijn er 16 verschillende onderzochte soorten dieren waargenomen per onverhard pad, zoals de patrijs, putter, kneu, zandbijen en zandloopkevers.

Naast de insecten en vogels zijn er ook sporen en waarnemingen van andere dieren die gebruik maken van onverharde paden. Zo zijn ook amfibieën, reptielen en zoogdieren aangetroffen. Hier zou nog verder onderzoek naar gedaan kunnen worden.

Onverharde paden is infrastructuur met een natuurlijke functie: ook wel een ecologische verbindingzone genoemd. Ook kan het functioneren als “groenblauwe dooradering”. Dat zijn kleine natuurelementen die het landschap in belangrijke mate vormgeven. Zowel ecologische verbindingzones als groenblauwe dooradering hebben belangrijke functies: het kan gebieden aan elkaar verbinden en er kan een habitat voor insecten- en vogelsoorten ontwikkeld worden.

Naast natuurwaarden zijn er ook recreatieve waarden voor onverharde paden. Onverharde paden kunnen gebruikt worden als wandelroute, paardrijroute of zelfs als mountainbike-route.

Bovendien liggen veel paden al decennia op dezelfde plaats en hebben daardoor ook een cultuurhistorische waarde. Historische kaarten uit 1832 bevatten diverse onverharde paden. Voorbeelden van onverharde paden die sinds 1832 zich al in de gemeente Asten bevinden zijn: Weerterbaan, Slotweg en de onverharde paden rondom het kasteel in Asten-Heusden.

Heemkundekringen brengen in kaart welke cultuurhistorisch waardevolle onverharde paden er nog aanwezig zijn in Brabant. Dat is een belangrijke bron van informatie voor gemeenten om hun onverharde paden en dus hun cultuurhistorische waarde te beschermen.

Meer weten over zandpaden? Ga dan op 7 oktober met ons mee op pad tijdens de zandpaden excursie in Deurne! Flip Witte over droogte: 'Ga eindelijk eens wat doen!'

Bron: [Website BMF](#)

Gevel van historisch pand zonder toestemming gesloopt: 'Wij begrijpen het ook niet!'

Ooit was De Komeet, op het vroegere terrein van de stoomschoenfabriek, een in het oog springend pand aan de Hofstraat in Valkenswaard. Maar de voorgevel is inmiddels grotendeels gesloopt, zonder vergunning. De bouw van de woonplek is door de gemeente stilgelegd.

"Het slopen van de voorgevel op deze locatie vereist een vergunning", legt een woordvoerder van gemeente Valkenswaard uit aan Valkenswaard24. Het betreft hier namelijk een gebouw met 'cultuurhistorische waarden'. "De gehele voorgevel moest behouden blijven. Dat is ook duidelijk gecommuniceerd met de vergunninghouder", aldus de gemeente.

Op het terrein van de vroegere stoomschoenfabriek 'De Komeet' werd een woonplek gebouwd voor meerdere huishoudens. Daarin zouden meerdere appartementen komen en daarachter diverse woonhuizen. Het witte gebouw stamt uit 1911. Niet voor niets dat de gemeente de voorgevel in stand wilde houden.

Verontwaardiging bij gemeente Valkenswaard Hoe het mis heeft kunnen gaan, begrijpt de gemeente Valkenswaard ook niet. "Als gemeente hebben we heel duidelijk aangegeven dat dit niet mocht, we hebben hier duidelijke afspraken over gemaakt. Onze portefeuillehouder Monumenten en Erfgoed, wethouder Bram Bots, is dan ook zeer verontwaardigd dat het toch gesloopt is. We zullen de vergunninghouder daarvoor ter verantwoording roepen tijdens een persoonlijk gesprek."

Voor onbepaalde tijd mag licht de sloop en bouw van het pand stil. Op korte termijn zal wethouder Bots met de vergunninghouder in gesprek gaan. "Als gemeente hebben we juist als doel ons cultureel erfgoed te beschermen en te behouden en we maken hier duidelijke en goede afspraken over. Dan kan en mag dit niet gebeuren!", aldus de woordvoerder.

Als de vergunninghouder tóch gaat bouwen of slopen, dan riskeert het bedrijf een boete. De hoogte van deze boete is momenteel vastgesteld op 10.000 euro. "Daarnaast is de vergunninghouder gevraagd om met een plan van aanpak te komen waarin is uiteengezet hoe de volledige voorgevel met de functieaanduiding 'cultuurhistorische waarde' in ere hersteld zal worden."

Bron: [Valkenswaard 24 08-09-2023](#)

'Nog alarmerend veel landbouwgif in oppervlaktewater'

In het water van natuur- en recreatiegebieden zit nog altijd veel te veel landbouwgif. Dat concludeert actiegroep Natuur & Milieu in [een onderzoek \(pdf\)](#) waarover Trouw schrijft. De waterkwaliteit is de afgelopen tien jaar niet verbeterd, terwijl het kabinet dat wel beoogde.

Natuur & Milieu vroeg het Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden (CML) om 153 natuur- en recreatiegebieden te onderzoeken. In 80 procent van de wateren werd landbouwgif gevonden en bij 40 procent werd de milieunorm overschreden.

Soms bevat het water zelfs honderd keer zo veel gif als de norm. De milieuorganisatie noemt dat alarmerend. "Nederland is een grootverbruiker van landbouwgif en in het water zie je daar de trieste gevolgen van. Dieren en planten worden ziek en gaan dood", zegt Berthe Brouwer van Natuur & Milieu tegen Trouw. "Normaal reinigt een water zichzelf, maar dat lukt niet meer als het systeem zo is aangetast. We maken ons grote zorgen."

De gevonden hoeveelheid landbouwgif staat haaks op het doel dat het kabinet zich in 2013 stelde: 90 procent minder overschrijding van de milieunormen voor oppervlaktewater in 2023.

Volgens Natuur & Milieu komen er al jarenlang meer bestrijdingsmiddelen in het grond- en oppervlaktewater terecht dan is toegestaan. Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden moet volgens de organisatie onderzoek gaan doen om inzicht te krijgen in de effecten op gezondheid, milieu- en waterkwaliteit.

Daarnaast pleit Natuur & Milieu voor een verbod op zogeheten niet-toetsbare stoffen, stoffen waarvan de waterschappen de aanwezigheid met de huidige apparatuur niet kunnen aantonen. Ook wil de organisatie een 'toxiciteitsbelasting', net als in Denemarken. Dat zou de meest giftige middelen minder aantrekkelijk maken voor landbouwbedrijven. De opbrengsten van die belasting zouden dan

ten gunste moeten komen van boeren die natuurvriendelijke methodes gebruiken, vindt Natuur & Milieu.

[NOS.nl 26-08-2023](#)

'Malpie nog mooier', natuurgebied wordt weer in balans gebracht

Binnen de gemeente Valkenswaard liggen enkele bijzondere natuurgebieden, waarvan de Malpie er één is. Bijzonder, omdat hier plant- en diersoorten voorkomen die maar op weinig plekken in Nederland, en zelfs Europa, te vinden zijn. Iets om trots én zuinig op te zijn. De gemeente Valkenswaard gaat zich de komende tijd dan ook inzetten om natuurherstel in gang te zetten op de Malpie. De gemeente Valkenswaard vindt het belangrijk om de natuurgebieden te behouden en herstellen, zodat ze toekomst- en klimaatbestendig worden. Ook de 'beleefbaarheid' van het gebied voor recreanten speelt hierbij een belangrijke rol. Kortom; gezonde, mooie natuurgebieden met ruimte voor planten, dieren maar ook voor mensen.

Wethouder Theo Geldens licht toe: "Wij leven in de groenste omzoomde gemeente van Brabant. Door de samenwerking in dit grote project met de Bosgroep en de provincie helpen wij de Malpie weer in balans te brengen. We zorgen ervoor dat onze woongebieden vanuit alle windrichtingen een open verbinding hebben met een natuurlijke

omgeving. Hierdoor bieden wij onze inwoners en bezoekers een gezonde leefomgeving waar je heerlijk kunt ontspannen. Daar zijn we trots op.”

Werkzaamheden vanaf najaar 2023

Op de Malpie en het Opperbos zijn al eerder herstelmaatregelen genomen en met succes. Toch hebben de gebieden nog te lijden onder verdroging en verzuring. De gemeente en Bosgroep Zuid Nederland werken daarom vanaf dit najaar samen aan en in de natuur.

De provincie Noord-Brabant financiert de werkzaamheden vanuit het Landelijk Programma Natuur. Het natuurherstel op de Malpie krijgt concreet uitvoering in het gemeentelijk programma Dommelland. Dit programma verbindt natuur en recreatie om organisch te groeien en het woon- en leefklimaat te versterken.

Het werk zal in fases gaan en twee perioden duren: winter 2023/2024 en najaar 2024. Deze winter concentreren de werkzaamheden zich op het noordelijke deel van de Malpie en in het najaar van 2024 ook in het Opperbos. Voor het werk is het nodig om machines in te zetten; dit gaat altijd onder goede begeleiding.

Wat gaat er gebeuren in het bos?

Verwijderen van een aantal sloten; waardoor het water langer in het bos kan blijven en verdroging vermindert.

Aanplant van soorten bomen en struiken die hier van nature thuishoren, maar nu niet (veel) meer voorkomen en die goed zijn voor de ontwikkeling van de bodem, zoals linde, esdoorn, haagbeuk en hazelaar. Dit zijn ook soorten die verzuring tegengaan. Na uitvoering zullen er dus minder naaldbomen en meer loofbomen en struiken zijn. Voorafgaand worden naaldbomen verwijderd om ruimte te maken voor de nieuwe aanplant; dit is nu al zichtbaar door oranje strepen op de te verwijderen bomen.

Uitstrooien van tot poeder vermalen gesteente (steenmeel) dat veel mineralen

bevat. Dit is goed voor de bosbodem, want deze mineralen ontbreken nu, waardoor de bodem is verzuurd. Het uitstrooien gebeurt door specialisten met een helikopter. Hierdoor zullen sommige fiets- en wandelpaden tijdelijk afgesloten worden, vanwege de veiligheid. Het uitstrooien van steenmeel gebeurt alleen op plekken waarvan uit onderzoek gebleken is dat dit nodig is.

Wat gaat er gebeuren op de heide en bij de vennen?

Verwijderen van naaldbomen op de hogere delen rondom de vennen aan de noordkant op de Malpie; om verdroging van de vennen tegen te gaan en de heide uit te breiden.

Het vrijgekomen deel wordt omgevormd naar heide door de voedselrijke bovengrond te verwijderen (plaggen). Hierbij komen oude zaadbanken aan de oppervlakte en kan weer heide gaan groeien. De nieuwe heide zal aansluiten op de bestaande heide in het noorden van de Malpie.

Net als in het bos, zal ook op de heide waar nodig steenmeel uitgestrooid worden.

Dit alles zorgt ervoor dat de natuur én de bodem gezonder en diverser worden. De Malpie wordt daarmee robuuster en nog mooier: een natuurgebied in balans en klaar voor de toekomst!

Meer informatie en zelf een kijkje nemen?

Actuele informatie over het hoe en waarom en de werkzaamheden op de Malpie vind je op valkenswaard.nl/malpie. Dit najaar organiseren gemeente en Bosgroep ook een excursie naar het werkgebied. Belangstellenden kunnen dan zelf een kijkje nemen en uitleg krijgen over wat er gebeurt op de Malpie.

Zodra meer bekend is over een datum en het programma, publiceren wij dit via de gemeentelijke website en andere kanalen.

[Bron: Gemeente Valkenswaard 20-09-2023](#)

Informatief

Natuur stikstofgevoeliger dan gedacht: kritische depositiewaarden omlaag

De gemiddelde kritische depositiewaarde voor stikstof in Nederland ligt lager dan tot nu toe werd gedacht. Dat blijkt uit nieuw onderzoek van Wageningen Environmental Research, Planbureau voor de Leefomgeving en Onderzoekscentrum B-WARE. De waarde die aangeeft hoeveel stikstof de natuur aankan zonder dat er schade optreedt, gaat gemiddeld 1,3 kilogram per hectare per jaar omlaag. Dit betekent dat de uitstoot van stikstof nog verder naar beneden moet om de natuur te beschermen.

De herziening van de kritische depositiewaarde (KDW), in opdracht van het ministerie van LNV, heeft geleid tot een gemiddelde verlaging van 19,0 kilogram stikstof per hectare per jaar naar 17,7 kilogram voor alle natuurtypen die stikstofgevoelig zijn. Voor sommige natuurtypen blijft de KDW onveranderd, terwijl deze voor andere natuur aanzienlijk daalt.

De effecten van stikstofdepositie verschillen per natuurtype. In Nederland hebben we 84 verschillende natuurtypen, waarvan er 67 gevoelig zijn voor stikstofdepositie. Elk van deze natuurtypen heeft een KDW, evenals 14 leefgebieden van soorten die Europees beschermd zijn. Voor 64 natuurtypen is de depositiewaarde onveranderd, voor 32 is deze verlaagd en voor 2 is de waarde juist verhoogd. Een daling van de KDW betekent dat de natuur al bij lagere hoeveelheden stikstof schade ondervindt dan eerder het geval bleek. Hierdoor kunnen plantensoorten verdwijnen die juist kenmerkend zijn voor de

omgeving waarin ze voorkomen, bijvoorbeeld orchideeënsoorten in Blauwgrasland. KDW steeds nauwkeuriger

Vorig jaar werd al duidelijk dat een deel van de depositiewaarden naar beneden bijgesteld zouden gaan worden. Nieuw internationaal onderzoek leidde toen tot een gedeeltelijke verlaging van de KDW op Europees niveau. Dat onderzoek, in opdracht van de Verenigde Naties (UNECE), is gebaseerd op langdurige veldexperimenten. Deze veldexperimenten resulteren in een minimale en maximale waarde voor stikstofdepositie, de zogenaamde empirische *range*.

Deze *range* geeft depositiewaarden voor heel Europa en houdt rekening met verschillen in omstandigheden, zoals bodem en klimaat. Deze waarden vormen tevens de basis voor de Nederlandse KDW. Het internationale onderzoek met nieuwe empirische waarden was dan ook aanleiding om de KDW's voor Nederland te updaten, met hetzelfde resultaat: een deel van de natuur blijkt stikstofgevoeliger dan tot nu toe werd gedacht.

Wieger Wamelink, ecologisch onderzoeker van Wageningen University & Research, legt uit waarom de KDW lager is vastgesteld: "Stikstof dat neerslaat in een natuurgebied blijft jarenlang in de bodem en in planten aanwezig en bouwt zich hier op. Tegelijkertijd verzuurt de bodem steeds verder. Veldexperimenten, zoals het onderzoek van UNECE, laten steeds beter zien welk effect dit heeft op de natuur. Hoe langer de metingen lopen, hoe duidelijker wordt wat de negatieve gevolgen zijn van teveel stikstof op de natuur. Daardoor wordt ook de KDW steeds nauwkeuriger en veelal lager."

Stikstofdoelen verder weg

Naast de empirische waarden uit veldexperimenten, zijn ook modellen gebruikt om de KDW's voor de Nederlandse natuur te berekenen. Daarvoor zijn dezelfde modeluitkomsten gebruikt als bij de laatste update van de KDW elf jaar geleden. "Maar de wetenschappelijke ontwikkelingen voor nieuwe modelberekeningen gaan snel," zegt

Wamelink. “Er is een alternatieve methode in ontwikkeling. Deze kent nog onzekerheden in een deel van de uitkomsten, die we in een ander onderzoek aan het verfijnen zijn. Deze methode zou nog lagere KDW’s op kunnen leveren.”

Voor bijna alle natuurtypen waar iets veranderd is, zijn de waarden voor stikstofdepositie lager geworden. Dit betekent volgens Wamelink dat de stikstofdoelen moeilijker te halen zijn: “De depositie moet verder omlaag dan tot nu toe werd aangenomen om de doelen te halen. Echter, voorlopig is de huidige overschrijding op veel plekken nog zo hoog, dat we eerst moeten kijken of we de huidige depositie met de helft kunnen verminderen. Dat is al een hele opgave, maar als dat lukt, leidt dat al tot een hele verbetering voor de natuur. Daarna kan gekeken worden wat nodig is om onder de kritische waarde voor de meest gevoelige natuurtypen te komen”.

Bron: [Website WUR.nl](https://www.wur.nl)

Training Klimaatwachter

Tijdens de Training Klimaatwachter doe je de kennis en vaardigheden op om water, natuur en landschap in jouw omgeving beter te beschermen. Wil je meer leren over het beïnvloeden van het omgevingsbeleid? Wil je samen met anderen leren hoe je mee kunt praten en denken over de inrichting van jouw leefomgeving? En wil je weten hoe meer water en groen kunnen bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelen in 2050? Meld je dan nu aan voor de training Klimaatwachter.

Op 1 januari 2024 treedt de nieuwe omgevingswet in werking. Dat is een grote verandering in hoe de gemeente beleid maakt voor jouw leefomgeving. Hoe ga je daar als burger mee om? Met deze cursus bieden we je handvatten om mee te praten en denken over een betere leefomgeving in jouw gemeente.

In twee dagdelen word je opgeleid op het gebied van het beschermen en ontwikkelen van water en natuur in jouw omgeving. Onder

leiding van deskundigen van de Brabantse Milieufederatie krijg je de tools en informatie om gebiedsplannen, omgevingsvisies en omgevingsplannen te beïnvloeden. Onderwerpen die onder andere aan de orde komen zijn de stikstofopgaven, biodiversiteit, klimaatadaptatie, duisternis, stilte en rust (voor de natuur), natuurinclusieve landbouw, behoud en versterking natuur en landschap en het bergen en vasthouden van water.

Zo leer je zelf bij te dragen aan behoud, bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap en een gezonde, klimaatbestendige leefomgeving in Brabant.

De training is bedoeld voor betrokken burgers die van plan zijn om (eventueel via de lokale natuur- en milieuvereniging) zich in te zetten voor verbetering van de leefomgeving.

Programma

De training bestaat uit 2 dagdelen. Beide dagen zullen we eerst theorie behandelen, waarna we aan de slag gaan met een praktijkopdracht die je samen met een aantal andere deelnemers uitwerkt. Daarnaast gaan we oefenen met rollenspellen om de theorie ook meteen toe te passen in gesprekken. Beide bijeenkomsten zijn fysiek.

Dagdeel 1: kennissessie en praktijkopdracht (3 november)

Dagdeel 2: kennissessie, casusopdracht en rollenspel (17 november)

Natuurlijk is er op beide trainingsdagen ruim de tijd voor kennismaking, uitwisselen van ervaringen en het stellen van vragen. Na afloop van het tweede dagdeel sluiten we de training af met de uitreiking van een ‘certificaat van deelname’.

Praktische informatie

Nadat je je hebt opgegeven, ontvang je ongeveer een week voor de start van de training een programma en nadere informatie. De training is niet via Teams te volgen, het zijn fysieke bijeenkomsten. Deze cursus is zonder voorkennis prima te volgen. Ook mensen die eerder deel hebben genomen aan een training van ons, bijvoorbeeld de Groenwachter

training, kunnen aan deze training deelnemen. Het programma is aanvullend.

Er is maar een beperkt aantal plekken beschikbaar. De cursus gaat door wanneer genoeg mensen zich hebben aangemeld.

Activiteiten

Verslag vogelexcursie zaterdag 16 september 2023

De wandelschoenen aangetrokken voor de vogelexcursie bij de Drie Bruggen en de oude visvijvers. Tot onze verbazing stond de parkeerplaats bijna vol. Oei, was dat allemaal voor onze excursie? Gelukkig bleek dat niet het geval. Met een mooi groepje luisterden we naar het verhaal van Jacques van Kessel, Andre Veen en Herman Princen over de trekvogels.

Deze trekvogels worden jaarlijks geteld, georganiseerd door Sovon (onderzoeks- en kenniscentrum voor vogels). Alleen al op de Patersgronden in het Leenderbos is er sinds 2005 al 2400 uur geteld en zijn er 160 verschillende soorten trekvogels gezien met een geschat totaal van 1,8 miljoen. Daarbij krijgen de tellers hulp van een microfoon die de geluiden van de vogels opneemt zodat deze gedetermineerd kunnen worden. Ook via defensie wordt de vogeltrek in de gaten gehouden. Zij heeft een radarsysteem die waarschuwt waar grote groepen vogels in de lucht zitten om piloten tijdig te waarschuwen. Ook de vogelaars profiteren hiervan en weten

zo waar zich op dat moment grote groepen trekvogels bevinden. In Nederland spreken we van gestuwde trek (via de kustlijn) en front trek (vogels die over de volle breedte van Nederland trekken). De grootste trek vindt plaats in september en oktober, met daarbij uitschieters naar andere maanden (bv. de gierzwaluw die vaak in juli al vertrekt).

Na nog een aantal andere interessante feitjes vertrokken wij naar het Laagveld. Daar zagen we al snel de eerste putters met daartussen

Kosten

Deelname aan de training kost 45 euro en dient vooraf betaald te worden.

Bron: [Website BMF](#)

veel jongen, die groepjes aan het vormen waren. Ook putters trekken deels weg en worden deels aangevuld met vogels uit Noordelijke gebieden. In een regenplas zagen we boompiepers druk bezig zich te wassen. Op een paal werd nog een roodborsttapuit gespot door Andre. Vanuit het Laagveld liepen we door naar de oude visvijvers voor de watervogels. Onderweg kwamen we een vogelgroep uit Bergeijk tegen. Dat verklaarde dus de volle parkeerplaats. In de verte hoorden en zagen we een grote groep grauwe ganzen van hun slaapplek naar hun foerageergebied vliegen. Lopend richting de visvijvers werden er kruisbekken gehoord door onze 3 excursieleiders. Warempel zagen we een mannetje kruisbek hoog in de boom zitten. De gekruiste snavel was goed te zien (zie foto).

Voor velen was dit de eerste kruisbek die ze zagen! Bij de visvijvers zagen we naast de ganzen futen met hun jongen, wilde eenden en kuifeendjes. Wat een prachtige eendjes zijn dit toch. Een enkele krakeend en tafeleend

werd ook gespot. Knap hoor, want in deze tijd zijn deze eendensoorten lastig uit elkaar te houden, doordat zij hun kenmerkend verenkleed aan het wisselen zijn. Jacques legde het verschil uit tussen duikeenden en zwemeenden; duikeenden (bv kuifeenden) lopen over het water voordat ze wegvliegen en zwemeenden vliegen meteen op vanuit het water. (bv de wilde eend). Helaas ook blauwalg aangetroffen in de vijvers. Met een temperatuur tussen de 20 en 30 graden groeit deze alg optimaal. Ook voor vogels en vissen is deze alg schadelijk.

Op de terugweg een moerassprinkhaan gezien. Dit is een kensoort voor het moerasgebiedje waar we op dat moment liepen. Dit gebiedje is ook geschikt voor de zwarte ooievaar, die er soms te zien is. Als afsluiting toch nog twee roofvogels, buizerd en havik, gezien.

Dank aan Jacques van Kessel, Herman Princen en Andre Veen voor deze excursie. In het voorjaar misschien vatbaar voor herhaling...??

Colofon

Groen en Heem Actueel is het drie maandelijks orgaan van de vereniging Groen en Heem Valkenswaard en omstreken.

Correspondentie adres

Groen en Heem Valkenswaard e.o.
Postbus 567, 5550 AN
Valkenswaard
Tel.: 040-22 60 010
info@groen-heemvalkenswaard.nl
www.groen-heemvalkenswaard.nl

Redactie

Eindredactie en Lay-out :
Bas Verbeek

Redactieleden:

Lambert de Brouwer, Ton Zwerts

Financieel

IBAN: NL17TRIO0391081616
KvK: 40235293

Aanwijzingen voor auteurs zijn op aanvraag verkrijgbaar bij de hoofdredacteur. Artikelen dienen digitaal te worden aangeleverd.

Adreswijzigingen

Kunnen worden doorgegeven aan de ledenadministratie:
info@groen-heemvalkenswaard.nl

© 2023 Groen en Heem
Valkenswaard e.o.